№ 10 Ausgabe A.

HOMAN

Biełaruskaja Wilenskaja czasopiś

wychodzić dwa razy u tydzień: u aŭtorki i piatnicy.

Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.
Adres administracii i ekspedycii: M. Stefanskaja 23.

Cena s pieresyłkaj i dastaŭkaj da chaty.

no 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

Cena Abwiestak:

na 4 aj staranie za radok drobnymi literami —25 fen.; drobnyje abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za liniejku drobn. drukam.

№ 10 (102) Hod II. Wilnia, 2 lutaho 1917 h. Cena 5 fen. (3 kap.)

Kryzis suświetnaj wajny.

I lutaho.

Zachodni teatr:

Szmat u jakich punktach frontu nastupleńnia patruloŭ dali celnyje wiedamaści ab worahach.

Uschodni teatr:

Front Leopolda Bawarskaho: Pry wielmi silnym marozi tolki ŭ niewialikim czyśle punktoŭ wastrejszaja bajewaja rabota. Pry Narajoŭcy, na pałudziennym uschodzi ad Lipnicy Dolnaj, czaści adnaho saskaho pałka ŭwarwalisia na rasiejskuju pazyciju i wiarnulisia nazad s 60 pałonnymi i 1 kulemiotam.

Front erc-hercoga Jozeła: i *Front Makienzena*: — patrŭlnyje styczki i mómentami ahoń artyleryi.

Makiedonski front: Na pałudziennym zachodzi ad woziera Dojran adbity nastupaŭszyje paśla silnaho ahnia patruli.

Padwoz rasiejscich wojsk.

KOPENHAGA. S peŭnaj krynicy danosiać, szto u aposznim czasi rasiejskije wojski pierawiezieny s Finlandii na ryžski front, dzie jany ŭstupili ŭ bataliju. Wajskowyje transporty wyzwali znacznuju niedachwatku wahonoŭ, i z hetaj pryczyny pryszłosia szmat ahraniczyć ruch tawaroŭ u Finlandii.

Wajna na pawietry.

BERLIN (W.T.B.). 30 studnia na poŭdni ad Ryhi, na Aa, na wuzkim fronci zrabili da 50 palotoŭ. Chacia ŭ wierchnich słajach pawietra byŭ maroz da 40 hradusoŭ, my zakidali 900 kilogr. uzryŭczatych materjałoŭ gazowy zawod i tabory worahoŭ. Z rasiejskaho boku za ŭwieś dzień pakazalisia tolki dwa samaloty daloka za ich linijami.

Adhałoski pramowy Kanclera.

BERLIN. Ranicznyje hazety s pryczyny pramowy kanclera ab usilenaj padwodnaj wajnie piszuć, szto heta — paśla nieprynlaćcia niamieckaho mirnaho predłažeńnia — aposzni krok, jaki pawinien skora prywiaści da miru. U hetaj sprawie ŭwieś narod zhadžajecca s prawicielstwam.

Za mir.

LUGANO. Italjanskije oficyalnyje predstaŭniki socyalistoŭ, jak pisze ich hazeta „Awanti", padali ŭ kameru nowaje predłažeńnie ab zamireńni. Jany napaminajuć ab piśmie Wilsona i damahajucca ad prawicielstwa wypaŭnieńnia met, pakazanych ŭ piśmie Wilsona.

Plany Wilsona.

NJU-JORK. Jak pisze „World", Wilson maje dwa plany dziela padzieržki mira. Heta: zaprasić wajujuczyje dzieržawy na oficyalnuju naradu ab pryncypach Wilsona, abo predłažyć dzieržawam pasłać swaich predstaŭnikoŭ u kamissiju, naznaczenuju prezydentam dla ustanaŭleńnia czasowrho zamireńnia pierad konferencijej ab miry.

„Wajna da kanca!"

LONDON (W.T.B.). U adnej swajej pramowi ŭ Westminstery minister kołonij, Long, skazaŭ, szto ni adna z zawajowanych niamieckich kołonij nia wierniecca nikoli da Niamieczczyny.

LONDON (Reŭter). Karol zwiarnuŭsia da uradoŭ hrafstw s prośbaj arhanizawać družyny dabrawolcoŭ. Jany majuć składacca z mužczyn, katorym bolej hadoŭ, czym ustanoŭleny najwyszejszy wiek dla sałdatoŭ. Hłaŭnakamandujuczym hetych družyn dabrawolcoŭ karol naznaczaje hercoga Konnt.

MIUNCHEN (W.T.B.) U nižniaj pałaci minister-prezydent hr. Hertling skazaŭ:

«Anhlicki handlarski duch, francuski szowinizm i rasiejski ziamielny hołas—woś pryczyny hetaj najstrasniejszaj z usich wojn. My i naszy sajužniki nia choczemo wiaści nikczemnaho žyćcia. Naszaje dzieržaŭnaje žyćcio paśla wajny pawinno być silnym i zdolnym da razwićcia. Nie astajecca niczoha inszaho, jak dabicca mira siłaj, usiej mocaj i ŭsiemi sposabami».

Kryzis suświetnaj wajny.

Szto skeže Ameryka?

BERLIN. Na siahońniasznim zasiedańni hłaŭnaj Kamisii Rejchstaga impierski kancler skazaŭ pramowu, hawaruczy miž inszym:

„Nas wyzwali na zmahańnie da kanca. My prynimajem wyzaŭ. My robim staŭku na ŭsio — i my dojdziem pabiedy! Hetak sprawa wiadzieńnia padwodnaj wajny ŭwajszła ŭ swoj aposzni i akanczacielny fazis... Ciapier nastaŭ moment, kali my z dobraj nadziejej na ŭdaczu možem ryzykawać hetym krokam. Czysło naszych padwodnych łodak wielmi znaczna pawialiczyłosia suproć taho hodu. Kali my hetak možem liczyć szmat wialikszaj karyść dla nas ad nieahraniczenaj padwodnaj wajny, czym ŭ tuju wiasnu, dyk razam s tym ad taho pamienszyłosia i niebaspiecznaść, jakaja nam hraziła ad hetaj wajny. Hindenburg skazaŭ mnie kolki dzion tamu nazad: „Nasz front staić usiudy ćwiorda. My ŭsiudy majem patrebnyje rezerwy. Nastrajeńnie wojsk — dobraje i bodraje. **Ahulnaje wejennaje pałažeńnie daje nam mahczymaść pryniać na siabie usie paśledztwy, jakije wyniknuć ad nieahraniczenaj padwodnaj wajny**". Admiralny sztab ćwioda pierakonan, szto Anhlija budzie aružžem prymuszena da zamireńnia...

„**Nichto nie zaczyniaje wączej pierad niebaspiekaj taho kroku, jaki my robim.** Kožnamu ad 4 žniŭnia 1914 hodu wiadoma, szto sprawa jdzie ab naszaje žyćcio. Niapryniaćciem naszaho mirnaho predlažeńnia heta peŭnaść adznaczena krywioj. Kali my ciapier pastanawili puścić ŭ chod naszaje najlepszaje i najwastrejszaje aružže, dyk my kirawalisia ćwiordaj wolaj ratawuć nasz narod ad nieszczaścia i hańby, jakije choczuć jamu pryhatawać nasay worahi. Udacza prynaležyć ad Wyszniaj ruki".

BERLIN (W.T.B.). Amerykanskamu prawicielstwu pasłana siahońnia nota ta, ŭ jakoj haworycca miž inszym:

„Paśla taho, jak u atkaz na sprobu uhody z worahami wajna rezka abastryłasia, impieratauskaje prawicielstwo, nia choczuczŭ sahraszyć proci swajho narodu, prymuszeno wiaści zmahańnie na žyćcio, da jakoha jaho prymusili, užywajuczy ŭsielakaho aružža. Z hetaj pryczyny jano prymuszeno adraczysie ad ahraniczeńnia užytku swaich marskich bajewych sił".

Dalej nota wyliczaje wakolicy Anhlii, Francii i Italii i ŭ uschodniaj czaści Siarodziemnaho mora, dzie ad 1 lutaho 1917 hodu nie dapuskajecca nadalej nijakaje pławańnie. Neutralnyje parachody, jeduczy tudy, pawinny brać atkaz sami na siabie.

Uradam druhich neutralnych dzieržaŭ posłany adpawiednyje noty.

Da mora.

Szczaście narodu zaležyć nia tolki ad taho, kab ludzi adnej nacii, užywajuczyje adnej mowy, žyli-by ŭsie razam—na adnym kusku ziamli. Szczaście narodu zaležyć u pierewažnaj miery ad całaho radu pryczyn, jakije datykajuć palitycznych, socyalnych, ekonomicznych i pryrodnych warunkoŭ žyćcia jaho staronki.

My nia možem nazwać szczasnym žyćcio narodu padniawolnaho, katory, žywuczy pad panawańniem czužoj dzieržawy, nia maje mahczymaści razwiwać swaje tworczyje siły. U hetkim padniawolnym pałažeńni byŭ nasz Kraj za rasiejcoŭ, kali ŭsie naszy sprawy dzieržali ŭ swaich rukach czužyje nam ludzi, panasyłanyje z roznych kancoŭ Rasjejskaj dzieržawy, kali nawat ziemskaho samaupraŭleńnia my nie mahli dabicca, kali rasiejskije czynoŭniki rupilisia nie ab naszu karyść, a ab karyść swajho prawicielstwa i swajho narodu.

Nia možem nazwać szczaśliwym i taho narodu, žyćciom katoraho kiruje žmienia samaŭładnych panoŭ, a mnohamiljonnyje hramady sielan i rabotnikoŭ nie majuć nijakaho hołasu ŭ sprawach swajej baćkaŭszczyny i žywuć, bytcym skacina raboczaja. I takoje jarmo jeszcze nidaŭna — ŭsiaho tolki 50 z liszkam hadoŭ tamu nazad nios pakorna nasz narod, ažno pakul nie apali wiekawyje puty panszczyny.

Sumna i dola Kraju, katory znachodzicca ŭ ekonomicznaj zaležnaści ad susiedzioŭ. Kali ŭ miežach jaho nima swajej pramyszlenaści, swaich fabryk, a jość tolki płady ziamli i roznaje syrjo,—dyk, kab atrymać patrebnyje fabrycznyje wyraby, Kraj pawinien pradawać swaje dary ziamli i za wyzwolenyje hroszy kuplać fabrykaty. A jany—hetyje fabrykaty—robiacca mo' jak raz s tych samych naszych syrcoŭ, tolki rukami czužaziemnych rabotnikoŭ, i my swaimi hraszyma padzieržywajem czužyje fabryki pad toj czas, kali naszy ludzi sidziać biez nijakaj pracy, zarobku i chleba, bo nie majuć kudy pryłažyć swaje siły.

U kancy na žyćci Kraju i narodu adbiwajucca wielmi silna i pryrodnyje

warunki. Na krajniaj poŭnaczy, dzie wieczna panuje zima, abo ŭ haraczych staronach, dzie žar ad sonca nie daje niczoha rabić,—nima nijakaho žyćcia. Nia može razwiwacca i narod, zakinuty niedzie daloka ad świetu, ad wolnaho mora. Kab žyć, kab razwiwacca, kab dastać usio patrebnaje dziela kulturnaho žyćcia i zbywać twory ruk swaich žycharoŭ, — Kraj pawinien mieć lohkije i wyhodnyje znosiny sa świetam, pawinien mieć reki, czyhunki, marskije porty i t. p.

Z usich hetych pryczyn wychodzić toje, szto czasta narody, jakije adzin z adnym bližej nie zwiazany, bywajuć prymuszeny szukać sajuzoŭ, ładzić swajo žyćcio razam, kab hetak zdabyć patrebnyje dla swajho razwićcia warunki, niemahczymyje pry razroznienym žyćci. Hlańmo tolki na Aŭstro-Wenhryju, hlańmo na Szwejcaryju: žywie tam cely rad roznych nacyonalnaściej, z roznarodnaj kulturaj i mowaj,—dy ŭsie jany dzieržacca razam, bo kožnaj žyć asobnie było-b ciažej. Dyj jak možna padzialić, naprykład, Szwejcaryju, dzie hetak pieramieszany ŭ swaich harach francuzy, niemcy, italjancy?

U padobnym pałažeńni znachodziacca i narody naszaho Kraju—ŭ miežach ziamiel, adwajowanych ad Rasiei i złuczenych pad ŭpraŭleńniem Ober Ost. Žywuć tut biełarusy, litwiny, łatyszy. I choć usie jany haworać roznymi mowami, ich, nie kažuczy ab niemahczymaści prawiaści akuratnyje etnohraficznyje hranicy, złuczaje ŭ wadno i supolnaja staraja palitycznaja niawola dy žadań nie wolnaho bytu, i patreba dla pracoŭnaho narodu zmahacca z roŭna ciažkimi dla ŭsich socyalnymi warunkami, i jednaść ekonomicznaho žyćcia, i supolnyje darohi dziela znosin sa świetam.

Ciapier tolki małaja czastka biełaruskaho narodu apynułasia za miežami Rasiei: ahramadnaja bolszaść biełarusoŭ usio jeszcze pražywaje ŭ staroj niawoli. I nielha spadziewacca, kab jaki-chocz kongress pry ciapierasznim pałažeńni moh-by prymusić Rasiejskuju dzieržawu dać im wolu. Dyk treba nam rupicca, kab chaciaby hetaj malenkaj, wyzwolenaj užo czastcy naszaho narodu zabaspieczyć wolnaje žyćcio. A dziela hetaho nam patrebny ŭsie tyje warunki, ab jakich my pisali na samym paczatku.

More — heta dla kožnaho kraju wolny wychad u świet, heta dźwiery, praz katoryje možna swabodna paddzieržywać znosiny z usimi staronami. I zatym to dla nas, biełarusoŭ, i dla litwinoŭ patrebna jednaść z naszymi supolnymi susiedziami, jakije zanimajuć uzbiarežže Bałtyckaho mora. Dy z hetaj že pryczyny žadaje zwajewać nasz Kraj i nowaadbudawanaja Polszcza. Ale, kali jej karysna było-by dałuczyć da siebie naszy ziemli, dyk nam ad hetaho nijakaj karyści nie widać. Naadwarot: tady tolki nacyonalnyje swarki ŭ naszym Kraju uzrastuć, bo tutejszyje palaki pry paddzieržcy Polszczy buduć jeszcze bolej enerhiczna wiaści swaju rabotu dziela abiertańnia biełarusoŭ u palaki. Dawoli skazać, szto nawat ciapier, u czasi wyzwaleńnia naszaho narodu z wiekawoj niawoli, tolki jany adny nie pryznajuć naszych prawoŭ na niezaležnaje nacyonalnaje bytawańnie.

Da moral Heta adwieczny klicz usich narodoŭ, usich krajoŭ. Za hetym kliczem pojdziem i my, biełarusy, parwaŭszy tyje sieci, jakije nam nadstaŭlajuć naszy „dobryje susiedzi".

A. N.

U Wilni i wakolicach.

—s—

Sumnąja hadauszczyna.

U nocz s 4 na 5 lutaho minaje hod ad dnia śmierci wiadomaj biełaruskaj piśmiennicy i hramadzkaj rabotnicy ś. p. Aloizii s Paszkiewiczoŭ Kiejrysowaj.

U paniadziełak, 5 lutaho a ½10 hadz. ranicaj u kaścioli św. Jakuba adbudziecca žałobnaja imsza za Jaje duszu.

× **Biełaruskije Wuczycielskije Kursy ŭ Wilni.** Biełaruskije Wuczycielskije Kursy ŭ Wilni, ładženyje Biełaruskim T-wom pom. pac. ad wajny, atkryjucca iznoŭ u pierszaj paławinie miesiaca lutaho.

Kurs budzie trywać 6 miesiacoŭ pawodłuh staraj prahramy. Lekcii buduć czytacca wieczeram — ad 5 hadziny.

Zapisywacca treba zahadzia ŭ Biełaruskim Kamiteci, Wilenskaja 33, kw. 1, szto-dzień ad 2 da 3 hadz.

× **Biełaruski Kabaret.** Czarodny kabaretowy wieczar u Biełaruskim Klubie (Wialikaja wul. 86) adbudziecca ŭ piatnicu, 2 lutaho. Paczatak a 5 h.

× **Litoŭski wieczar.** 2 lutaho ŭ sali b. Paleskaho Žaleznadarožnaho Kružka adbudziecca loteryia i spektakl na karyść internatu Litoŭskaho Kamitetu.

Pastaŭleny buduć dźwie pjesy: Valščiaus Sudas (Wałasny Sud) i Galla usų (Szkada wusoŭ). Abiedźwie pjesy wielmi pasiesznyje.

Aprycz taho budzie deklamacija i litoŭskije narodnyje pieśni.

Paczatak loteryi a 5 hadz., a spektaklu — a 6.

× **Hramadzianski uhodliwy sud** pastanawjŭ zwiarnucca da niamieckaho mirawoha suda s prośbaj, kab pawodłuh 380 staćci rasiejskaho „ustawa hraždanskaho sudoproizwodstwa" mirawy sud wydawaŭ-by »spaŭnicielnyje listy« na mocy rezolucij hramadzianskaho uhodliwaho suda u sprawach miž kwaterantami i haspadarami damoŭ.

Jak pakazwaje statystyka spraŭ, razabranych u hramadzianskim uhodliwym sudzie, sud hety karystaje ŭsio bolej z dawierja nia tolki kwaterantoŭ, ale i haspadaroŭ damoŭ. Hetak da Kalad sprawy pawodłuh pozwu damaŭłaśnikoŭ stanawili ⅔ czysła ŭsich razabranych spraŭ.

× **Wiedamaści ab wolnych kwaterach.** Dumka ab pasrednictwie miž kwaterantami i haspadarami wolnych kwater prawodzicca sajuzam kwaterantoŭ u žyćcio. U biuro sajuza (Wilenskaja 20, 3) jość užo dawoli mnoha wiedamaściej ab wolnych kwaterach u roznych czaściach miesta. Cena — ad 1 rubla ŭ miesiac.

× **Pałažeńnie rabotnikoŭ na artystycznaj niwie** ŭ Wilni za apošnije czasy szmat pieremianiłosia na horszaje. Hetak, mnoha muzykantoŭ, ihraŭszych pa piŭnych, utracili zarabotak s pryczyny zakryćcia piŭnych ad niedastaczy piwa. Z hetaho skarystali tyje haspadary padobnych „wiasiołych" ustanoŭ, jakije astalisia, dyj paczali urezywać płatu swaim muzykantam. Nawat takije chaŭrusnyje tawarystwy, jak teatry, praca ŭ katorych zwalniaje ad prymusowych rabot, karystajuczy z utwaryŭszahosia pałažeńnia, dajuć tawaryszam-muzykantam ciažkije warunki raboty. I ŭsio heta robicca tym lahczej, szto muzykanty i artysty žywuć razroznienym žyćciom.

Kab zmahacca z biadoj, nidaŭna byŭ naładžen prafesyonalny sajuz rabotnikoŭ na niwie sztukarstwa, katory zhurtawaŭ bolsz świedomych tawaryszoŭ. Atkrytaje sajuzam biuro pracy pamahaje swaim biezrabotnym czlenam znajści zarabotak. Aprycz taho, dziela samapomaczy, sajuz pastanawiŭ atkryć swaju czajnuju.

Kab absudzić usie ciakuczyje sprawy, u tym liku sprawu zhurtawańnia czym bolszaho czysła czlenoŭ, sajuz u paniadziełak, 5 lutaho, a 10 hadz. ranicaj sazywaje u domie № 20, kw. 3 pry Wilenskaj wul., publiczny schod. Na im majuć prawo być usie muzykanty, artysty, malary, śpiewaki i inszyje rabotniki na niwie sztukarstwa.

× **Biezpłatnaja biblioteka i czytalnia imi St. Rulkoŭskaho** maje nowyje knižki ŭ roznych krajowych mowach. Miž hazetami, aprycz wydawanych u Wilni i ŭ Berlinie, jość krajowyje hazety: z Hrodni, Biełastoku, Koŭny i Suwałak.

Biblioteka-czytalnia adczyniena kožyn dzień, nie wykluczajuczy świat i niadziel, ad 4 da 9 hadz. paabiedzi. Adres: Wilenskaja wul. 20, kw. 3.

× **Na wystaŭcy sztukarstwa** budzie naładžena loteryja. Jana budzie mieć 5.000 losoŭ, u tym 40 wyihryszoŭ. U czyśle wyihryszoŭ — abrazy, wartaściu da 500 marak.

× **Wajennaja palicija** addadziena pad kamandu kapitana Kesslera s Polizeiverwaltung. Kancelaryja wajennaj palicii znachodzicca na 3 etažy, Dominikanskaja 1.

× Kurs **rubla**: Oficyalny — 2 m. 00 fen. za rubiel; u bankach pry pradažy — 2 m. 18 fen., pry kupli — 2 m. 22 f.

Pazyczkowaja kasa biare 6%.

× **Temperatura.** Najwyszejszaja i najniżejszaja temperatura za apošnije dni była (pawodłuh Celsija):

	najwysz.	najniž.
za dzień z 28 na 29	— 5°	— 9°
„ „ z 29 na 30	— 5,5°	— 19°
„ „ z 30 na 31	— 10°	— 25°

× **Kražy saniej s końmi.** U autorak palicii było zajaŭleno ab kražy z wulicy troch sanak s końmi. Pierszaja kraža była pierad Passamtam (Achwiarnaja w.); druhaja—na rynku na Zareczczy; trejcia—na Trockaj wul., dzie u sielanina ukrali kania s saniami.

Č czytać jak CZ; Š—jak SZ

HODZI CIARPIECI!

Hodzi marnieci,
Hodzi ciarpieci!
Hodzi čužackaj niawoli!
Chočem my žyci,
Praŭdu twaryci,
Chočem my lepšaje doli.
Nas marnawali,
Nas katawali,
Litwu, Biełaruś, Ukrainu;
Žyć nie dawali,
U turmy sadžali
Za mowu, za rodnu krainu...
Hady lacieli,
Ŭsio my ciarpieli,
Zdali ŭsio lepszaj časiny.
Woś i pryždali:
Świetu skazali,
Što my žywiom i žyć budziem.

Wincuk Lemieš.

Mikitau francuz.

Heta było 100 hadoŭ tamu, ŭ 1812 hadu. Što heta było, ja nie sumlewajusia, bo čuŭ ad starych ludziej, katoryje dobra ŭsio heta wiedali... Tady prachodzili praz našu staronku francuzy, idučy na Maskwu.

A jak jany prachodzili praz Biełaruś, to našy sielanie chawalisia ŭ les. Hetak było i ŭ Słabodcy. Kali ŭžo francuzy pierajechali, narod pačaŭ waročacca z lesu, i pustyje, ścindzionyje chatki napoŭnilisia ludźmi.

U Mikitawaj chaci palezła maładzica pad pieč dastawać kurycu, katoraja uzdumała kwaktać ab hetaj pary, — dy jak zakryčyć:

— Ratujcie ludzi, chrancuz pad pečaj!..

Uzniaŭsia homan. Sabralisia sielanie s taparami, s kałami, baby — s kačerhami, kisialoŭkami i wiłkami, dy siak-tak wyciahnuli s-pad piečy zbialeŭszaho, jak pałatno, francuskaho sałdata.

Ludzi abstupili kruhom francuza i cikawa uhledalisia na jaho. Nikomu i ŭ haławu nie pryjšło zabiwać jaho: tapary, kały dy kačerhi pabrali jany, kab baranicca, bo dumali, što heta francuz budzie napadać.

— Ale-ž jon spudziŭsia, biedak! — zaŭważyŭ Mikita.

A druhije, uspakoiŭšysia, pačali žartawać i śmiejacca.

— Bačycie, jakoha małajca kuryca wysiadzieła! — skazaŭ adzin.

— Tolki chudy wielmi! — dakinuŭ druhi.

— Heta maładzicy zamiesta Chwiodara mužyk znajšoŭsia! — śmiejaŭsia trejci.

— Ale jon peŭnie hałodny, biednieńki!— zabiedawała baba.

— Peŭnie, što hałodny, — zhodzilisia mužčyny.

— Nu, haspadar, — zwiarnulisia da Mikity: čym budziem hościa častawać?

— A čym chata bahata...

Maładzica, taja samaja, što znajšła francuza, pastawiła na stoł misku z wadoj, nakryšyła chleba. Sieŭ Mikita za stoł i padaje łyžku francuzu, kažučy:

— Sadzisia, čeławieče, pasiłkujsia našaj strawaj!

Francuz maŭčaŭ. Tolki wusny jaho traślisia. Mnoha ciažkaho peražyŭ jon za hety čas. Raptam jon kinuŭsia pierad sielanami na kaleni i raspłakaŭsia.

Ubačyŭšy heta, ŭsie razam zahamanili:

— Ustawaj, ustawaj! Šte tam!..

I kolki čeławiek, padniaŭšy jaho, pasadzili na usłonie.

Płakaŭ francuz tamu, što nikoli nie ždaŭ, kab tyje ludzi, katorych jon išoŭ zabiwać i zabiwaŭ, tak abyjšlisia z im.

Wajna skončyłasia, mnoha, mnoha ludziej było pierabita, a ŭ Słabodcy nichto i nia wiedaŭ, za što była heta wajna.

— „Nia lepš žywiecca nam i paśla wajny",—kazali staryki.

Francuz nie pajšoŭ damoŭ: jon astaŭsia ŭ Słabodcy, pamahaŭ Mikicie zamiesta syna ŭ raboci, nawučyŭsia hawaryć pa našamu, lačyŭ ludziej, hulaŭ z dziaćmi, i dzieci jaho lubili i zwali „Mikitawym francuzam".

W. P.

U sieradu u sielanina Bersztejna z Roumaho Pola № 126, ukrali sanki s kaniom.

Z USIAHO KRAJU.

Dobry znak.

BIEŁASTOK. (ad naszaho karesp.) Nowaje žyćcio naszaho miesta idzie ŭžo poŭnym chodam, — a nam, biełarusam, serce raście: u pieranosi siudy upraŭleńnia Ober Ost my baczym dobry znak dla naszaho Kraju.

U czasi «wajaŭniczych planoŭ» no waho polskaho uradu, jakije majuć na meci zachwat kali nie ŭsiaho, dyk prynamsi czaści naszaho Kraju, pieranos upraŭleńnia ŭsim Krajem u Biełastok—pad samym bokam Polszczy — heta znak, szto hłaŭny fabryczny centr Kraju razdzielić dolu reszty naszych ziamiel. Ober Ost u Biełastoku — heta swajho rodu «fort», jaki baronić naszu etnohraficznuju hranicu ad apetytoŭ susiedzioŭ.

My, biełarusy, razumiejem dobra, szto adrezańnie czaści naszych ziamiel i prytuczeńnie ich da Polszczy — heta dla nas śmierć. I woś u pieranosi Ober Ost da Biełastoku my baczym zapawiedź, szto naszaj ziamli nie razarwuć na czaści dzieła lisznie ŭžo wialikich apetytoŭ naszych susiedzioŭ.

WIESTKI Z RASIEI.

Represii proci deputatoŭ.

MALME. »Wiecz. Wr.« pisze, szto wielmi czastyje prywatnyje narady dumskich deputatoŭ zwiarnuli na siabie uwahu prawicielstwa. Protopopow maŭicca nadalej niedapuskać prywatnych narad. Maskoŭskaj palicii dadzien z hetaj pryczyny p ynaležny zahad.

Naznaczeńnie Timiriaziewa.

LUGANO. „Corr. d. Sera" dawiedałosia s Pieciarburha, szto zamiest Szachowskaho ministram tarhoŭli naznaczen Timiriaziew.

Namieśnik Golicyna.

SZTOKHOLM. Ukazam cara minister sudoŭ Dobrowolski u prypadku chwaroby ci niabytnaści Golicyna pawinien marszałkawać u radzi ministroŭ.

Narada sajužnikoŭ u Pieciarburzi.

PIECIARBURH (P.T.). Na tutejszuju naradu sajužnikoŭ prybyli: s Francii — minister Dumerg i hienerał Kastelno, z Anhlii — minister lord Millner i hienerał Wilson, z Italii — minister Sialojja i hienerał Ladersz'.

LUGANO. »Corr. d. Sera« pisze, szto dumka ab naradzi ŭ Pieciarbuzi uzniałasia ŭžo pierad ńaradaj u Rymie. „Sajuznyje narady u aposznim czasi z niespakojstwam hladzieli na Rasieju, ad jakoj zaležyć buduczynia sajužnikoŭ. Adnak ciapier jany supakoilisia, asabliwa Italija, kataraja maje supolnuju z Rasieja metu: zniszczažeńnie Habsburgskaj monarchii".

Francuskaje prawicielstwo, jak kažuć, zahadało hienerału Kastelno i ministru Dumergu pierekanać cara ab patrebie zmianić ministerstwo.

Lloyd Džordž u Rasiei.

AMSTERDAM. Anhlicki prezydent ministroŭ Llojd Džordž u paczatku lutaho pajedzie ŭ Pieciarburh, dzie adbuducca nadta ważnyje pierehawory. U anhlickich uradowych kruhach niepakojacca s pryczyny kirunku Rasiejskaj palityki i choczuć uciabnuć Rasieju jeszcze bolej u ahulnyje operacii sajužnikoŭ.

Pomacz Japonii.

ŽENIEWA. Paryžskije hazety zanimajucca pytańniem aŭ pomaczy Japonii. Jany kažuć, szto wielmi trebałob zrabić sprobu ratawać Rasieju cieraz Japoniju.

Hłaŭnakamandujuczyj na rumynskim fronci.

ŽENIEWA. „Temps" każe, szto karol Ferdynand rumynski pryznan carom za hłaŭnakamandujuczaho rasiejska-rumynskimi siłami.

»Mirawtorcy«.

SZTOKHOLM. Amerykanski pasoł u Pieciarburzi, Francis, kolki dzion tamu nazad skazaŭ u Maskwie pramowu ŭ Rasiejska-Amerykanskaj tarhowaj pałaci. Wyskazaŭszy nadzieju, szto ekonomicznyje znosiny miž Rasiejaj i Amerykaj razaŭjucca jeszcze bolej, jon dalej skazaŭ:

»Nia treba zabywacca, szto miž neutralnymi dzieržawami jošć takije katoryje dastawili sajužnikam usio patrebnaje dzieła pradoŭžeńnie wajny. Biaz hetych wajennych materjałoŭ wajna, treba dumać, była-by ŭžo skonczena, abo mieła by zusim inszy kirunak«.

Niedawierje Ameryki.

NJU-JORK. Ab niedawierji amerykanskich finansistoŭ da rasiejskich finansoŭ świedczyć nieustanny upadak kursu rubla u Ameryce. Za 100 rub. dajuć 28 dolaroŭ,—tym czasam jeszcze pierad wajnoj dawali 48$^1/_2$ i 49.

Z usiaho świetu.

Namieśnik Libknechta.

BERLIN. »Tagebl.« pisze, szto piśmiennik Franc Meryng, katory naležyć da radykalnych socyalistoŭ, wybran partijej socyalistycznaj rabotnickaj jednaści za kandydata na miejsce Libknechta.

Rezolucija rabotnikoŭ.

LONDON (W.T.B.). Konferencija rabotnickaj partii ŭ Manczestery ŭsiemi hałasami pryniała rezoluciju proci dapuskańnia kolerowych rabotnikoŭ. Aprycz taho prynlata rezolucija, katoraja wyskazywaje zhodliwaść s pratestam francuskich socyalistoŭ proci ekonomicznaj wajny paśla zamireńnia.

TELEHRAMY.

Niamieckije apawieszczeńnia.

30.I. Zachodni teatr:

Front Ruprechta Bawarskaho: Na fronci Artua — bitwy patrulоŭ. Miž Ankr i Sommaj—silny ahoń artylerуi.

Front niamieckaho Naślednika: Wieczornyje szturmy francuzoŭ proci wiarszyny 304 niczoha nie dajszli.

Uschodni teatr:

Miž Bałtyckim i Czornym moram— biez wydatnych prypadkoŭ.

Makiedonski front: U zawaroci Czernaj i ŭ dalinie Strumy—biez nijakich prypadkoŭ.

31.I. Zachodni teatr:

Silny maroz i śnieh ahraniczywali bajewuju rabotu.

Na lotaryńskaj hranicy pry Lentre była wostraja artyleryjskaja bitwa. Wieczeram francuzy atakawali czaść naszych pazycij, ale byli adbity.

Uschodni teatr:

Front Leopolda Bawarskaho: Na uschodnim bierazi Aa naszy wojski zdabyli rasiejskuju pazyciju s 14 aficerami, 900 sałdatami i 15 kulemiotami.

Front erc-hercoga Jozefa: Paśla silnaho ahnia rasiejcy atakawali naszy pazycii na paŭdni ad sziachu Waleputna. Pry trejcim szturmie rasiejskamu atradu ŭdałosia ŭwarwacca na aposzni punkt.

Front Makienzena: Na Dunaju nastupleńnie silnych patruloŭ worahoŭ adbito turkami.

Makiedonski front: U zakruci Czernaj niamieckije patruli ŭziali ŭ pałon niekolki italjancoŭ.

Austryjackije apawieszczeńnia.

WIENA. 29.I. Uschodni teatr: (hl. niamieck. apaw.).

Italjanski teatr: Na adrezku na ŭschodzi ad woziera Doberdo patruli prywioŭ u naczy 30 pałonnych italjancoŭ. Czynnaść artylerуi była nieznacznaja. Tolki miž wozieram Garda i dalinaj Eczy worahi momentami paddzieržywali wostry ahoń.

WIENA. 30.I. Uschodni teatr: (hl. niamieck. apaw.)

Italjanski teatr: Operacii naszych wojsk u wakolicach Gercu byli udacznу. Pry Kostańjowicy naszy atrady ŭwarwalisia na italjanskije pazycii, zrujnawali ich i wiarnulisia s 6 aficerami i 140 pałonnymi sałdatami, dy z 2 kulemiotami. Na ŭschodzi ad Wertojby naszy patruli wiarnulisia nazad z 27 pałonnymi i 2 kulemiotami. Naszy wioski miž wozieram Garda i dalinaj Eczy i ŭczora byli pad ahniom.

Wajna na mory.

BERLIN (W.T.B.) 15 studnia adna z naszych padwodnych łodak zatapiła ŭ Anhlickim kanale torpedaju anhlicki kontrminanosiec klasy «M».

Naczalnik Admiralnaho Sztabu.

BERLIN (W.T.B.). Za miesiac śnieżeń zatopleny 152 parachody worahoŭ razam jomkaściu na 329.000 tonn. U tym liku na 240.000 tonn anhlickich parachodaŭ. Aprycz taho zatopleny 65 neutralnych parachodaŭ jomkaściu na 86.500 tonn.

Ad paczatku wajny zatopleno ŭsiaho parachodaŭ na 4,021,500 tonn, u tym liku na 3.069.000 tonn anhlickich, —znaczyć, kala 15% usiaho anhlickaho tarhowaho flotu.

Neutralnych parachodaŭ ad paczatku wajny zatopleno 401 parachod jomkaściu na 537,500 tonn.

BERLIN (W.T.B.). Ad paczatku wajny skonfiskawany ŭ naszych portach 99 parachodaŭ worahoŭ jomkaściu na 189,000 tonn, u tym liku 75 anhlickich na 173.500 tonn.

Pahibiel niamieckaj padwódnaj łodki.

CHRYSTYANIJA (W.T.B.). Norweżski parachod wysadziŭ uczora kala Hammerfestu 34 asoby z niamieckaj padwodnaj łodki, jakaja zatanuła. Jana 27 studnia wieczeram mieła niedaloka ad Hammerfestu bitwu z anhlickim krejseram. Usie ludzi, aprycz adnaho inženiera, wyratawany.

„Wajna da kanca!"

RYM. Minister Bjanszi u swajej pramowi, miž inszym, skazaŭ:

«Worahi majuć pretensiju nazywać siabie cywilizowanymi, ale atkryćcia nawuki jany używajuć tolki dzieła niszczeńnia cywilizacii. Mir dahetul jeszcze niemahczymy, bo niamiecki narod maje lisznie dobry pahlad na swaju siłu, raŭnujuczy da inszych narodoŭ, jakije, na jaho dumku, pawinny jamu pakarycca».

Nastrajeńnia ŭ Italii.

LUGANO. «Popolo d'Italia» pisze, szto sajužniki pawinny zakonczyć wajnu, czym skarej. Kali Rasieja i Anhlija mohuć jeszcze doŭha wydzieržać wajnu, dyk Francija i Italija nia mohuć. Značyć, sajužniki pawinny dajści pabiedy ŭ samy karotki czas, a heta mahczymo tolki pry nastupleńni.

„Giornale d'Italia" damahajecca ustanaŭleńnia ŭ sajužnikoŭ wajennaj dyktatury. Ab wajennym pałažeńni hazeta pisze, szto na zachodnim fronci anhliczanie i francuzy jeszcze wielmi daloka ad niamieckaj hranicy. Na ŭschodnim fronci Rasieja nie zdaleje wyzwalić Rumyniju. Znaczyć, adzin ratunak—iści proci Aŭstryi.

Wajennyje kruhi majuć nadzieju atrymać u najbliżejszym czasi ciažkuju artyleryju s Francii. U Rym użo prybyli niekolki wyszejszych francuskich aficeroŭ.

Pryhataŭleńnia Francii.

LONDON. Francija pryhataŭlajecca da wiesnawoha nastupleńnia na szyryni 400 mil zachodniaho frontu. Worahi nia mohuć dawiedacca, ŭ jakim miejscy budzie zroblen czarodny udar sajužnikoŭ, i francuski hłaŭnakamandujuczyj može hetak paczać nastupleńnie, dzie sam zachocze.

LONDON. Karespandent „Times'a" francuskaj armii danosić, szto niemcy dahetul wiedali zahadzia, dzie i kali budzie nastupleńnie. Niemcy zaŭsiody dawiedywalisia ŭ swoj czas ab kanieczcznych pryhataŭleńniach dzieła hetaho. Adnak, paddzierżywajuczy ahoń artyleryi zrazu na ŭsieńkim fronci, možna

budzie dajści taho, szto nawat najlepszyje niamieckije strategi nia buduć wiedać, jakoje miejsco wybrano dziela szturmu.

Pakuszeńnie na Liojda Džordža.

LONDON. »Daily Sketch« pisze, szto 3 kabiet i 1 mužczynu aresztawali, winawaciaczy ich u sprobie atrució premjer-ministra.

Uzryŭ u Paryžu.

PARYŽ (W.T.B.). U niadzielu ŭ paŭdni byŭ uzryŭ u fabrycy porachu «Massy Paledaux», ad katoraho fabryka zrujnowana. Paciarpieŭ wabzał paryžskaj kruhawoj czyhunki i susiednije damy.

Hreckaja trahedija.

AFINY. Naczalnik hreckaj dywizii na ostrowi Korfu dastaŭ ad karaleŭskaho prawicielstwa prykaz pierawieżci wojsko ŭ Patras, pakinuŭszy na ostrowi tolki 200 dusz pad kamandaj aficera, wiernaho sajużnikam.

AFINY (W.T.B.). Ceremonija salutawańnia znamion sajużnikoŭ adbyłasia pawodłuh namieczenaj prahramy pry pasłach sajużnikoŭ, hreckim gabineci i naczalniku I hreckaho korpusa.

Pierawozka hreckich wojsk u Pelopones skora budzie zakonczena, ale žadańnia sajužnikoŭ hetym jeszcze nia buduć zdawoleny, bo, aprycz pierawiezienych snaradoŭ i arużża, u Hrecii znachodzicca jeszcze 130.000 strelb. Pakul ich nia wydaduć, błokady nia spyniać.

Spis wajena-pałonnych naszaho kraju.

Z Wilni i Wilenskaj huberni.

Tabor dla wajenna-pałonnych Minden.

Arczanis Zyhmunt, Popiszki.
Bacewicz Walery, Hidoki.
Doroszkiewicz Stanisłaŭ, Kumpiany.
Halwanoŭski Anton, Kupry.
Hacki Jan, Sawianok.
Łahinowicz Pilip, Wilnia.
Malinoŭski Wincenty, Žyžmory.
Piotroŭski Nikanor, Pownary.
Ruchlewicz Władzimir, Łuhicy.
Žemajtis Maciej, Jonianiec.
Urban Kazimir, Wasikiany.
Misiewicz Piotr, Ruda.
Bill Bronisłaŭ, Dobropole.
Bohdan Ludwik, Skahin.
Budgerycz Anton, Udi.
Busłowicz Jazep, Jagiełowszery.
Doroszkiewicz Jazep, Kampion.
Gierstanowicz Anton, Traseczenieci.
Hrejbo Jazep, Lida.
Hryzkoŭ Iwan, Kałoŭszczyna.
Kumienski Bronisłaŭ, Wilnia.
Kolesnik Kazimir, Wilnia.
Korejwo Bronisłaŭ „
Kroppa Jazep, Łowkiniki.
Kucłoŭski Kazimir, Wilnia.
Makuszewicz Feliks, „
Paszkiewicz Marcin, Slibuty.
Prychmont Kazimir, Hruzłoŭski.
Bakiejeŭ Juljan, Wilnia.
Razinski Iwan, Dołmoczuki.
Raczyna Iwan, Wilnia.
Zajorski Adolf, Zaprudžje.
Samonowicz Jan, Bystryca.
Szalkoŭski Jazep, Karpajenoŭ.
Szemakowicz Jazep, Fryczby.
Žukoŭski Stanisłaŭ, Wilnia.

ABWIESTKI.

Drukawana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar W. Łastoŭski.